

Carina Källestål
Epidemiologi
Inst för folkhälsa och klinisk medicin
Umeå universitet

Utvärdering av kariesförebyggande åtgärder.

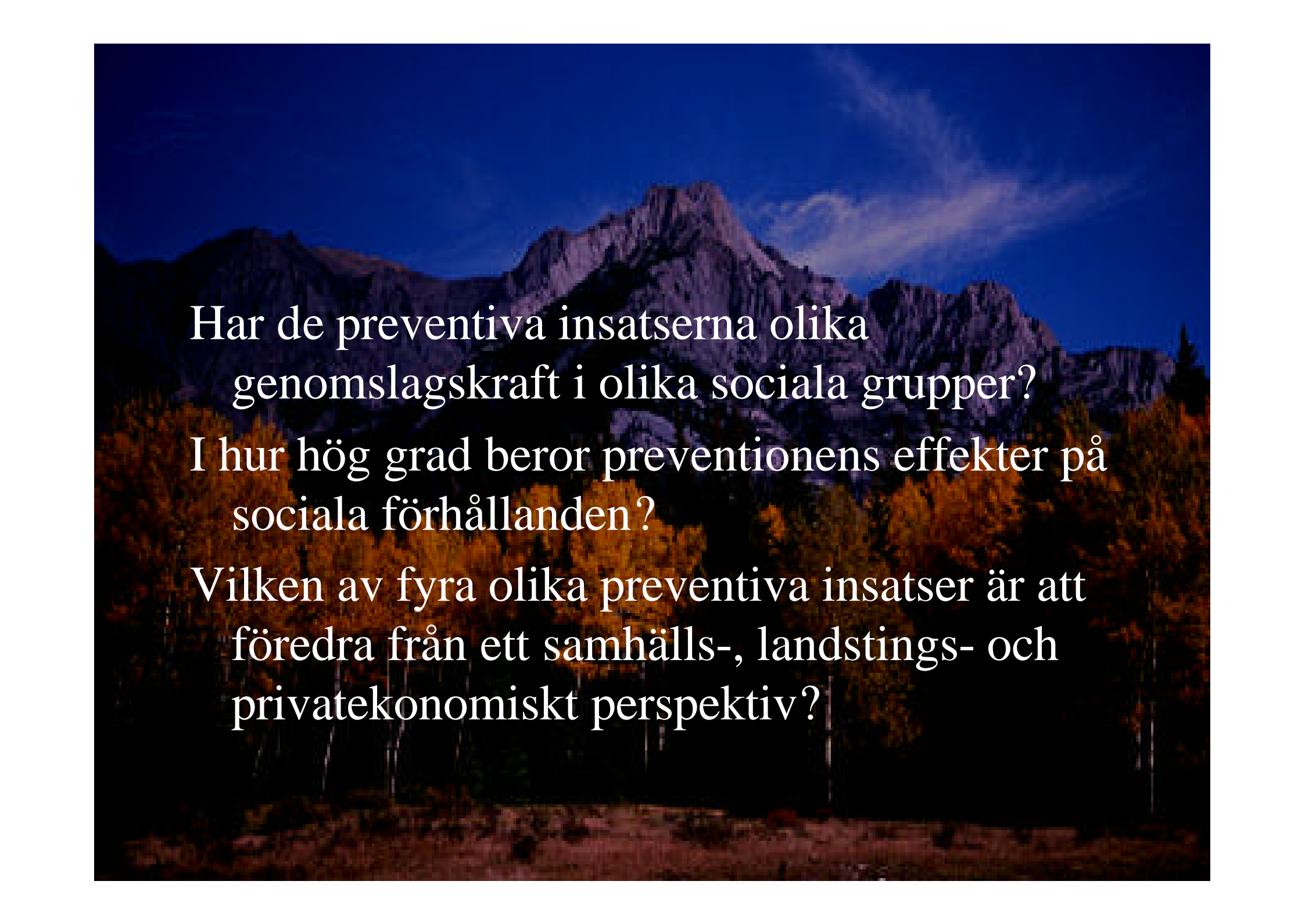
Kostnadseffektivitet och betydelse av social bakgrund.

A scenic landscape featuring a range of rugged, rocky mountains under a clear blue sky. The foreground is filled with trees displaying vibrant autumn foliage in shades of orange, yellow, and red. The overall scene is captured in a wide-angle shot, providing a sense of depth and natural beauty.

Vilken är kariesutvecklingen inom en grupp som får tandvård enligt ett vårdprogram byggt på riskgruppsselektering?

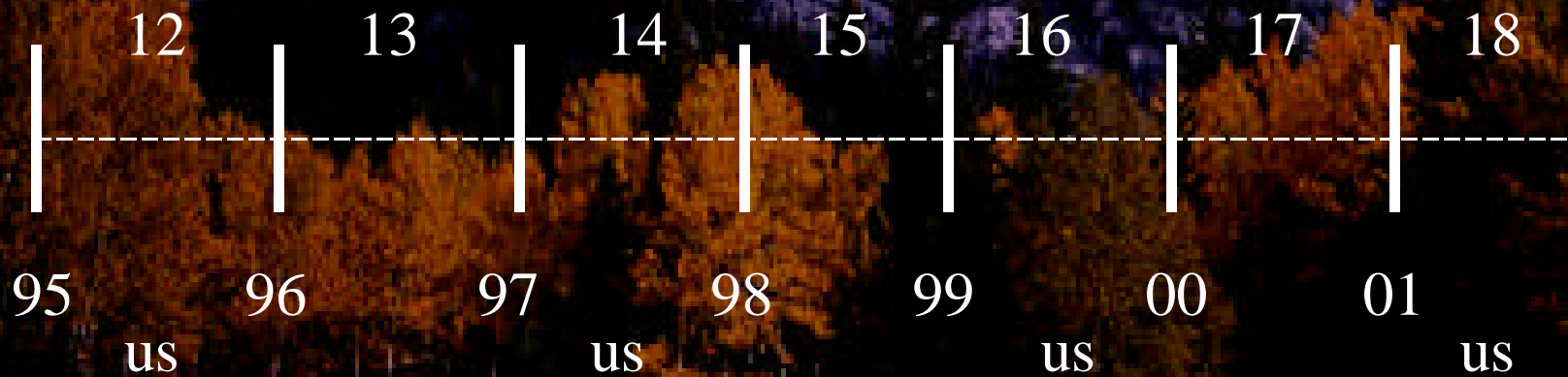
Vilka är de preventiva insatsernas relativa effekt på kariessjukdomen?

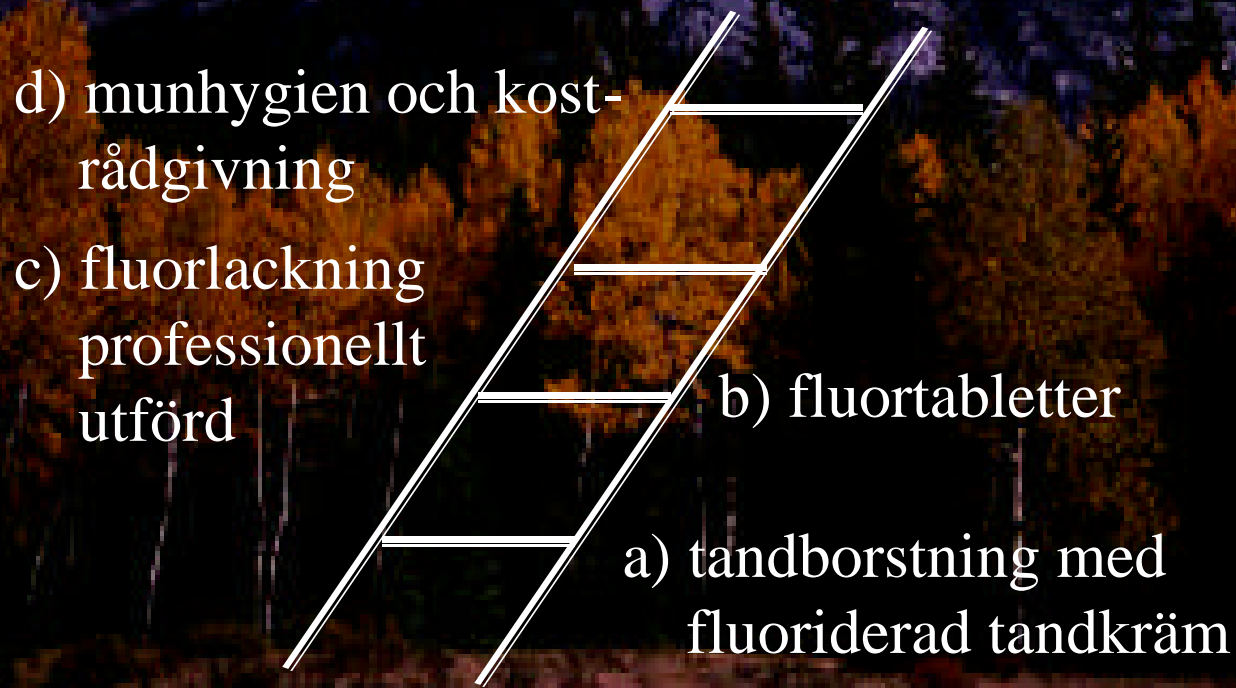
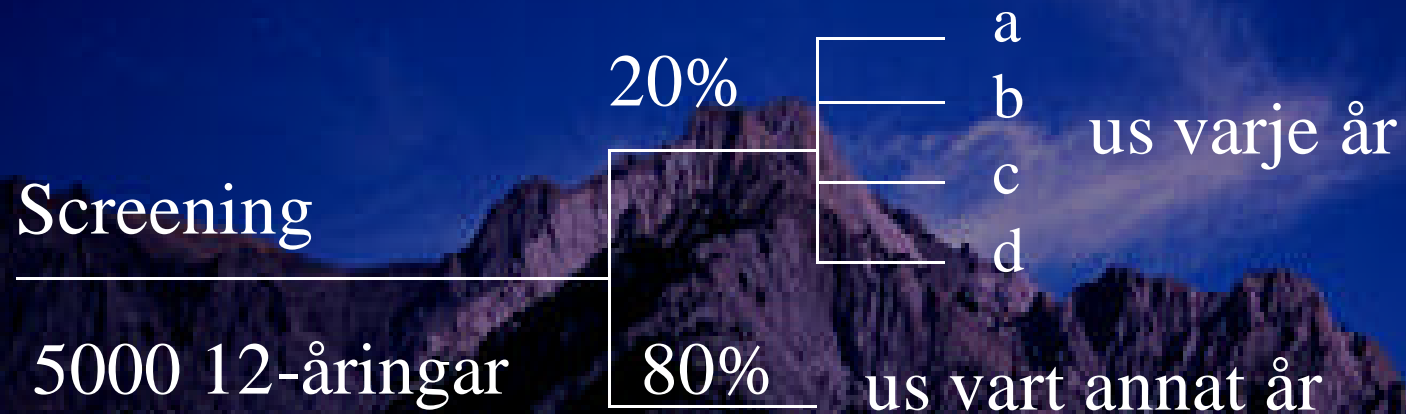
Hur varierar kariessjukdomen med sociala förhållanden?

A scenic landscape featuring a range of rugged, rocky mountains under a clear blue sky. The foreground is filled with dense trees displaying vibrant autumn foliage in shades of orange, yellow, and red. The overall atmosphere is serene and natural.

Har de preventiva insatserna olika
genomslagskraft i olika sociala grupper?
I hur hög grad beror preventionens effekter på
sociala förhållanden?
Vilken av fyra olika preventiva insatser är att
föredra från ett samhälls-, landstings- och
privatekonomiskt perspektiv?

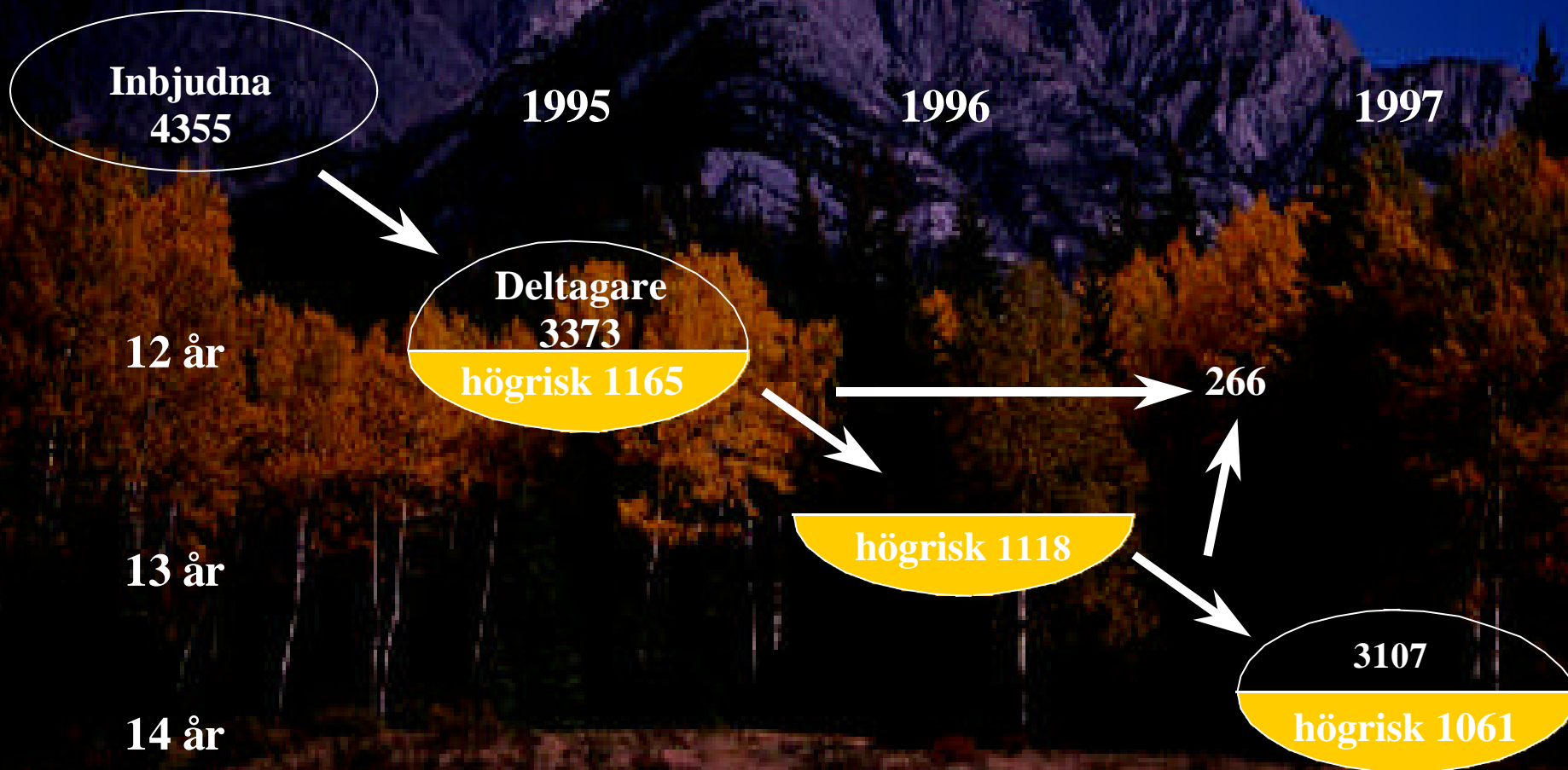
Undersökningsplan

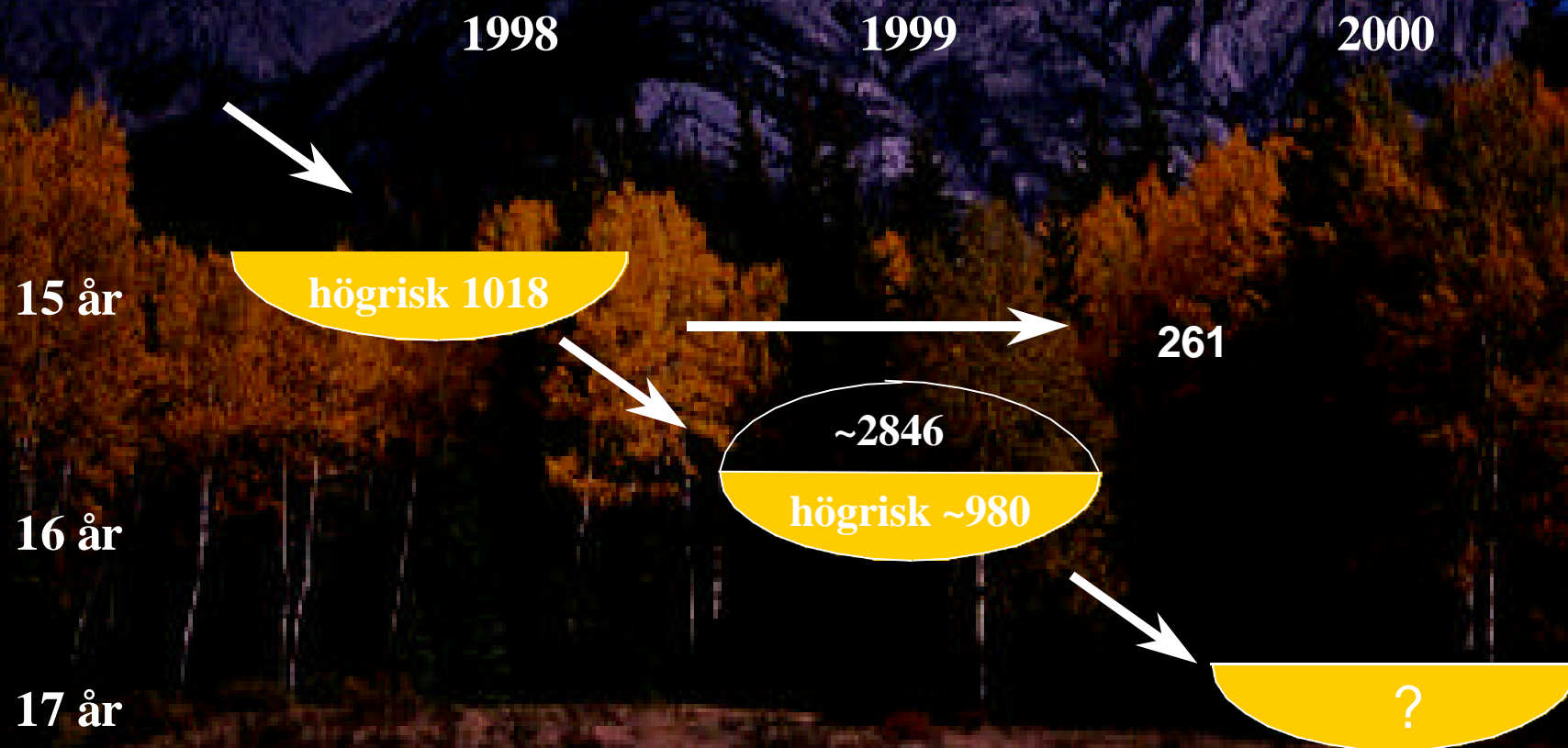

Deltagare i klinisk undersökning

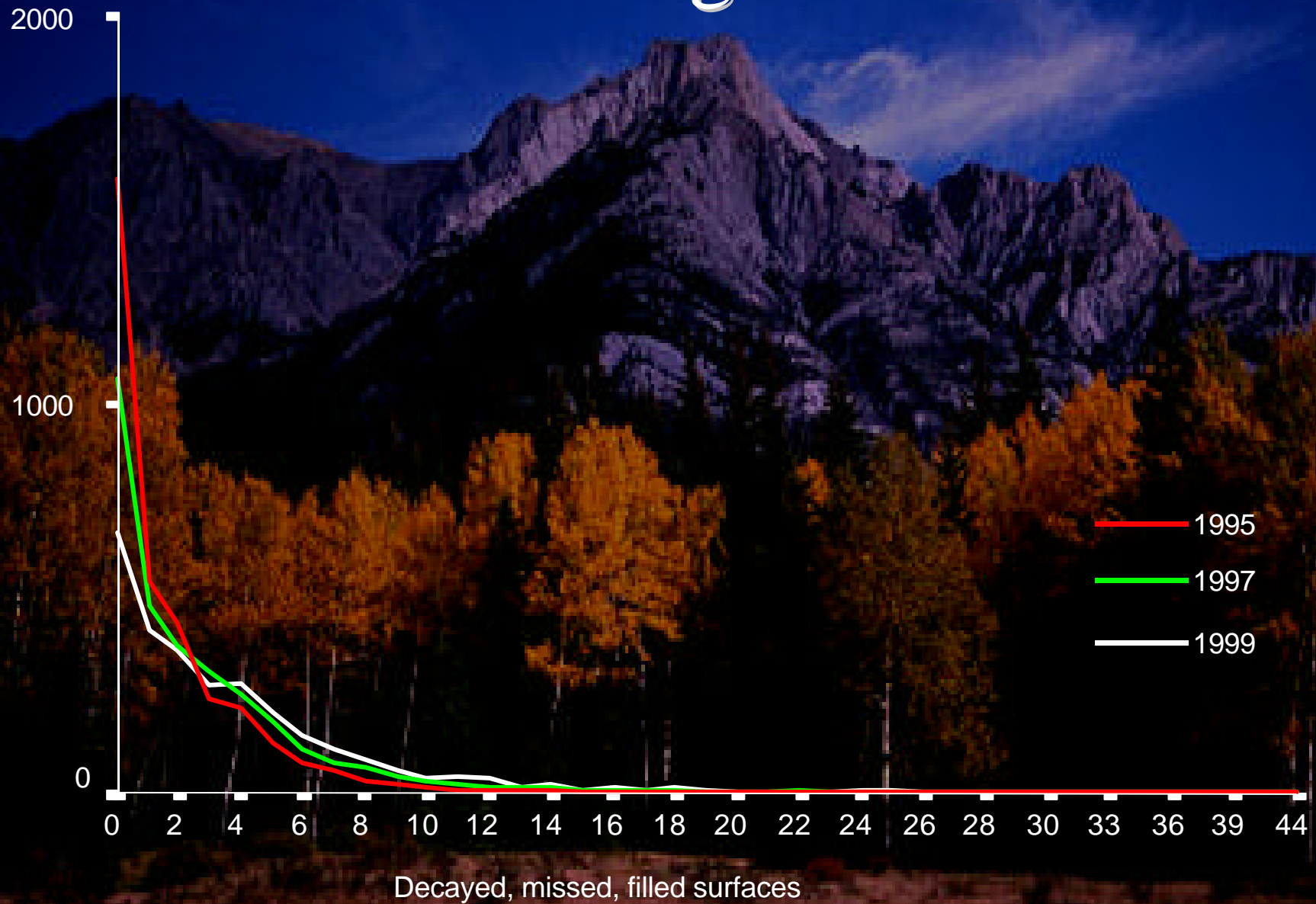
Deltagare i klinisk undersökning, forts.

Medelvärden karies

- 1995 (12 år) DMFS = 1.7
DeMFS = 2.4
- 1997 (14 år) DMFS = 2.6
DeMFS = 4.3
- 1999 (16 år) DMFS = 3.7
DeMFS = 6.5

Fördelning karies

Kariesökning medelvärden

Increment 95-97 dentinkaries 1,0

Increment 97-99 dentinkaries 1,1

Increment 95-97 inkl emaljkaries 1,9

Increment 97-99 inkl emaljkaries 2,4

Kariesökning approximant

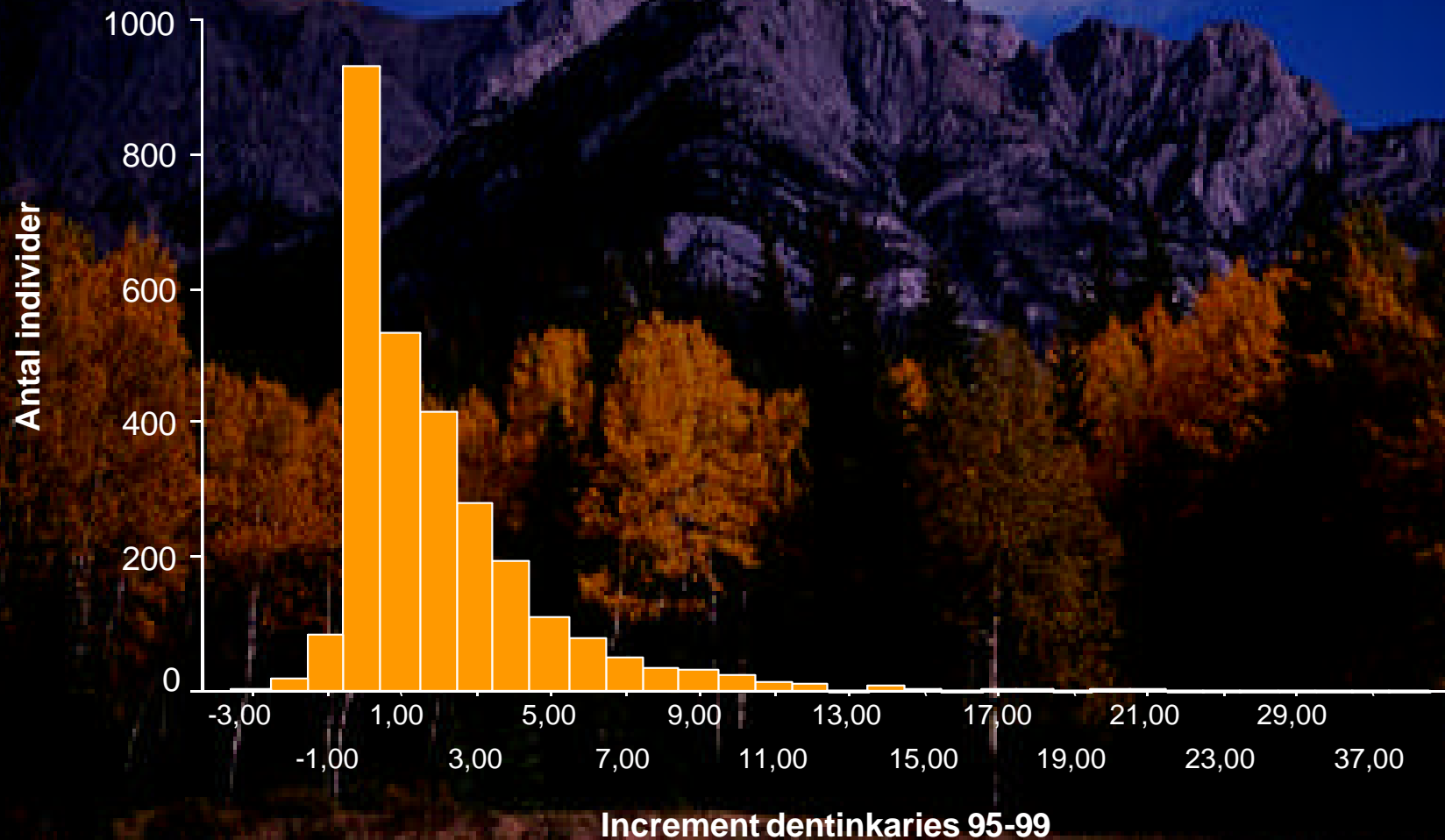
Increment approximant dentinkaries 95-97 0,1

Increment approximant dentinkaries 97-99 0,5

Increment approximant inkl emaljkarier 95-97 1,1

Increment approximant inkl emaljkarier 97-99 1,8

Fördelning av kariesökning

Rate ratios för karies increment inkl emalj mellan 1995 och 1997

	<i>Kategori</i>	<i>Multivariat poisson reg.</i>
Kön	Pojkar	1.0
	Flickor	1.07
Socioek. Nivå	Tjänstemän	1.0
	Företagare	1.12
	Arbetare	1.09
Tidigare karies	Ingen karies	1.0
	Medium	2.03
	Hög	3.55
Etnicitet	Svensk	1.0
	Invandrare	n.s.

Tandbortsgruppen

Gå igenom tandborstteknik, muntligt, instruera inte, och lämna ut brev till vårdnadshavare med skriftliga instruktioner.

Fluortablettgruppen

Skriv och lämna ut ett recept på fluorsugtabletter, välj det fabrikat som Du föredrar, men det ska vara

Sugtabletter

0,25 mg, behandlingstiden = 90 dagar

Text dosering: Natriumfluoridtabletter med karies.

En tablett får långsamt smälta i munnen tre gånger dagligen.

Får expedieras: fyra

Signera i förmånsrutan, betecknad med R

Fluortablettgruppen forts.

Tala om att man ska ta tabletterna

- genom att suga på dem
- ta dem skilt från tandborsttider, gärna efter måltid
- poängtera rutinens betydelse

Fluorlackningsgruppen

Putsa bettet och fluorlacka hela bettet med Duraphat.
Instruera barnet i att låta bli att äta de närmaste timmarna
och att inte peta bort lacket.

Upprepa lackningen 3 gånger under en vecka, t ex må, on,
fre, alltså med högst 2-3 dagars mellanrum mellan
lackningarna.

Kalla tillbaka barnet 6 månader från första lacknings-
tillfället och upprepa intensivlackningen under en vecka.

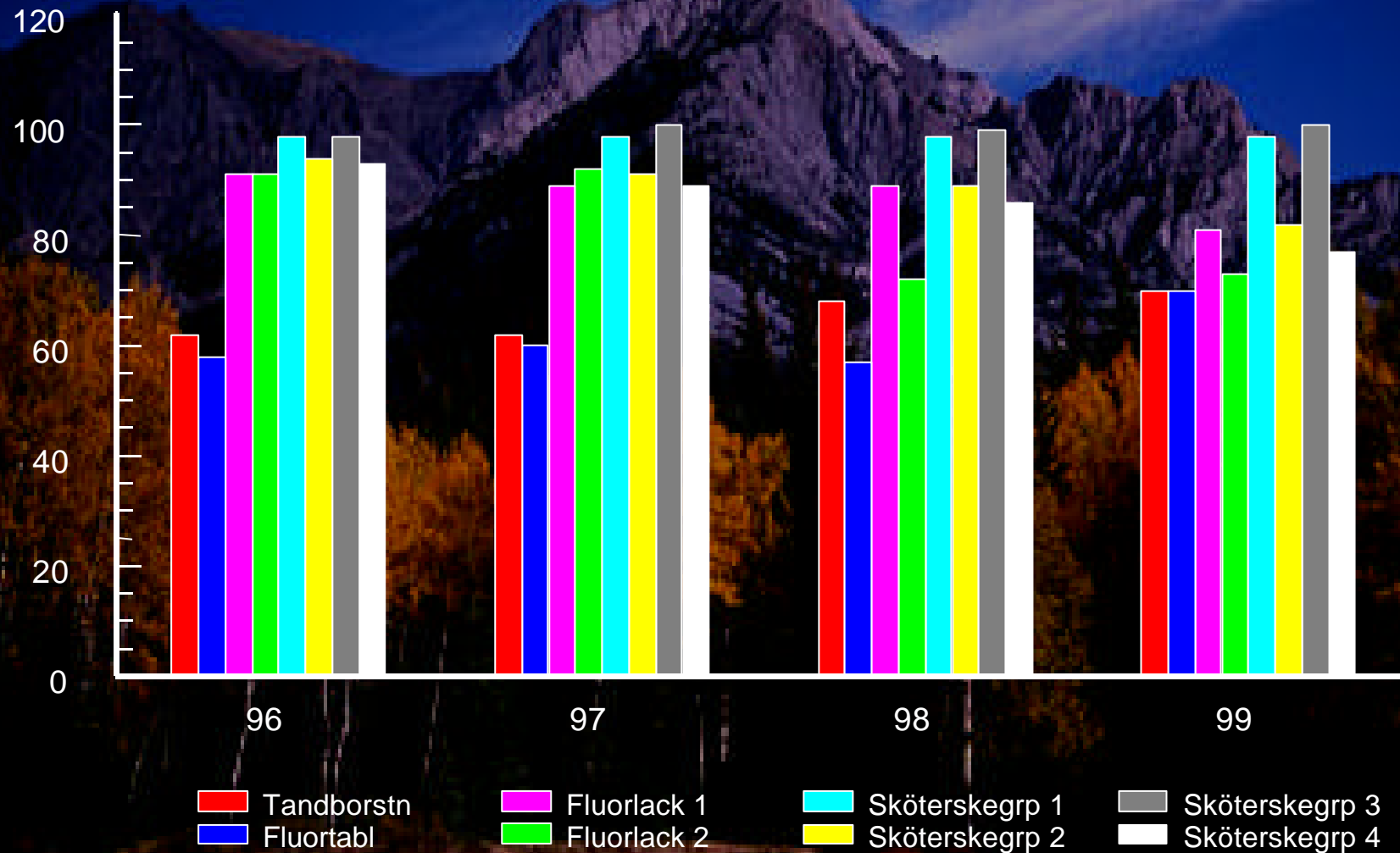
Information/instruktion av sköterska

Ta anamnes och undersök på sedvanligt sätt.
Kontrollera munhygien. Om Du bedömer att det behövs informerar och instruerar Du i munhygien-
teknik (tandborstning).

Informera om kostens betydelse för kariesutveck-
lingen, ge råd om intagsfrekvens och sockerintag.
Putsa bettet och fluorlacka hela bettet med Duraphat.

Kalla tillbaka var tredje månad. Kontrollera då mun-
hygien och kost, reinstruera om du bedömer att det
behövs samt duraphatlacka.

Deltagare i preventionsprogram

Karies i preventionsgrupperna 95-97

<i>Prev.grupp</i>	<i>Kariesökning (manifest)</i>	<i>Kariesökning (inkl emaljkaries)</i>
Tandborstning	1,58	2,83
Fluortabletter	1,54	2,23
Fluorlackning	1,61	2,59
Sköterskegrp	1,57	2,76

Karies i preventionsgrupperna 97-99 och 95-99

<i>Grupp</i>	<i>Medel kariesökn 97-99</i>		<i>Medel kariesökn 95-99</i>	
	<i>Manifest</i>	<i>Inkl emalj</i>	<i>Manifest</i>	<i>Inkl emalj</i>
A-Tandborstn	1,88	3,36	3,4	6,0
B-Flourtabl	1,58	3,41	3,1	5,6
C-Fluorlackn	1,56	2,60	3,0	5,0
D-Sköterske- grp	1,38	2,54	2,9	5,2

Enkät 1995

<i>Bakgrund</i>	<i>Egna resurser</i>	<i>Livsstil</i>
Kön	Självkänsla	Fåfänga
Etnisk tillhörighet	Socialt stöd	Exemplarisk
Syskon	Politiskt intresse	Kulturella akt.
Socioek. Grupp		TV/Video
Bostadsort		Skolpreferenser
Familjestruktur		Skolanpassning
Boendeform		Kostmedvetenhet
		Träning
		Tandhälsobeteende

Självkänsla

Sämst hos flickor från arbetarhem. De lever oftare i hyresrätter och i nya familjebildningar. De har mindre socialt stöd och är ointresserade av politik. Deras livsstil präglas av lite kulturella aktiviteter, dålig skolanpassning, kostomedvetenhet, lite träning och ointresse för skolämnen som matematik och språk.

De uppvisar ett mindre gott tandhälsobeteende.

Oddsquoter för samvariation mellan tandhälsobeteende och självkänsla

<i>Variabler</i>		<i>OR</i>
Kön	Flicka	1
	Pojke	1,59*
Etnisk grupp	Svensk	1
	Nord/Europa	1,17
	Östeuropa	1,31
	Annat	2,85*
Självkänsla	Mycket god	1
	God	1,18
	Dålig	1,39*
	Mycket dålig	1,77*
Exemplarisk	Mycket	1
	Inte speciellt	2,4*
Skolanpassning	Utmärkt	1
	God	1,58*
	Inte så bra	1,79*
	Dålig	2,42

Intervju

Allt är väldigt tråkigt i skolan... har huvudvärk och mår illa... orkar inte gå dit. Jag är lat.

Sliten, vilsen, negativ självbild

Jag trivs i skolan. Det är bra med utbildning som ger bra jobb... Gympa är roligt då jag sportar mycket. Gillar matte och bild... Gör alltid läxorna.

Planerar tar ansvar, allsidig, anpassad

Intervju

Jag vill ha en snygg kropp och ett snyggt utseende, men orkar inte göra nåt åt det. Hoppas jag har bra tänder som vuxen.

Det viktigaste är hur man är som person. Det viktigaste med utseendet är tänderna, att de inte är gula.

Utvärdering av kariesförebyggande åtgärder.

Kostnadseffektivitet och betydelse av social bakgrund.